

2. sz. vázlat.

nem tudott ellenállni a váratlan rajtaütésnek és géppuskatűz biztosítása mellett gyors visszavonulásba kezdett.

A saját géppuska haladéktalanul megnyitotta a tüzet az ellenséges géppuskára. A rossz látási viszonyok azonban korlátozták a célzott tüzelést. Az ellenséges géppuska tovább tüzelt. Ekkor a szakasz parancsnoka parancsot adott 3 géppisztolyosnak arra, hogy észrevétlenül küsszanak a géppuskához, dobjanak rá kézigránátokat és semmisítsék meg. Ezt a feladatot gyorsan végrehajtották.

A géppisztolyosok, miután a tüzfészket megsemmisítették és a két tüzelőállást elfoglalták, megkezdtek a gyors előremozgást. 20—30 perc múlva a másik két raj is átkelt a folyón. A velük átkelt szakaszparancsnokhelyettes jelentette,

hogy az ezred egyik alegysége elérte a partot.

Az adott helyzetből kiindulva a szakaszparancsnok úgy határozott, hogy megerősíti a homokos töltést és azt a beérkezett alegység átkeléséig tartja. Ezért a géppuskásokat és a géppisztolyosokat úgy helyezte el, hogy tűz alatt tudták tartani a töltéshez vezető megközelítő utakat. A raj elfoglalta a kijelölt állást és megkezdte a beásást.

Az ellenség igyekezett géppisztolyosainkat megsemmisíteni és az előző helyzetet visszaállítani. Egy óra leforgása alatt négy ízben kísérelt meg ellenlökést. mindenesetben gyalogos szakaszokkal. Nagy veszteségeket szenvedett azonban és mindig kénytelen volt a megindulási helyzetbe visszavonulni.

Rövidesen a Dnyeper nyugati partjára ugyanezen csónakokon átkelt a felderítő szakasz is. Ezalatt a keleti partot elérte az egyik tűzér alegység, amely az ellenségre tüzet nyitott.

A géppisztolyos szakasz, a felderítő szakasszal együttműködve, a Dnyeper keleti partjáról nyújtott tűzérségi tűztámogatással még több ízben verte vissza az ellenség ellenlökéseit, biztosítva ezzel a többi alegység gyors átkelését.

Igy a szakaszparancsnoknak az a kezdeményezése, hogy nem várta meg míg az ezred többi alegysége beérkezik, hanem átkelt a folyón és a tulsó parton folytatott tevékenységével biztosította a hídő elfoglalását — az ezred harcát általános sikerre vezette.

HÁBORUS PÉLDÁK FELHASZNÁLÁSA A HALLGATÓK OKTATÁSÁNÁL

(A. Korolcsenko százados cikke a *Vojennij Vjesztnyik* 1949. aug. 25-i számában.)

A Nagy Honvédő Háborúban csapataink és alegységeink különböző terepen és különböző helyzetekben vívtak harcokat a német fasiszta hódítókkal. Működésükre jellemző a magas harci művészet, bővelkedik számos tanulságos példában, melyeket fel kell használnunk a katonai iskolák hallgatóinak oktatásánál és nevelésénél. Minden foglalkozáson, de különösen a harcászat terén elengedhetetlen,

hogy szabályzataink egyes tételeit háborús példákkal illusztráljuk. Ezek élénkebbé teszik a foglalkozást, meggyőzőbben hatnak és könnyebb megjegyezni az anyagot. A háborús példák segítségével az oktatásban rendszeresen felhasználhatjuk a háborús tapasztalatokat.

Azonban nem minden háborús példa alkalmas erre. Gondosan és jól átgondolva kell azokat kiválasztanunk, szemelőtt tartva a tárgykör oktatási céljait, a hallgatók összetételét, kiképzési fokukat stb. Vagy másszóval, a foglalkozás vezetőjének egész sor követelményt kell megnéznie a háborús példák összeválogatásánál. Nézzük meg, melyek is ezek a követelmények.

Mindenekelőtt a háborús példának hiteleseknek kell lenniök, máskülönben nem lesznek meggyőzőek. Az előadónak feltétlenül rá kell mutatnia arra, hol és mikor zajlottak le ezek az események, honnan vettük a példát (folyóirat, újság), utalni a kiadásra stb. Ez először is meggyőzi a hallgatókat arról, hogy a példa hiteles, másodsor pedig rászoktatjuk a hallgatókat arra, hogy önállóan is tanulmányozzák ezeket a háborús példákat.

Nem ajánlatos azonban olyan példát felhasználni erre a célra, amelyet az előadó nem ismer tökéletesen.

A második követelmény, hogy a példa tanulságos legyen. Feltétlenül szükséges az, hogy a kiragadott példa megfeleljen az oktatási célnak, a következők pedig, amiket a példában említett tevékenységekből szűrünk le, segítséget kell, hogy nyújtsanak a feladat sikeres megoldásához. Ebből következik, hogy a háborús példa és az oktatandó tárgykör közötti hasonlóság még nem minden. Pl., ha az előadó a támadást szándékszik oktatni és van is erre egy megfelelő példája kiválasztva, akkor még számításba kell venni azt a tényt is, hogy az év milyen szakában játszódik le az, (tél, nyár stb.) hogyan fejlődött ki, minek következtében folyt le sikeresen, milyen összefüggés van a példa és az oktatandó harc-helyzet között stb. Másszóval, az előadónak a legapróbb részletekig, minden oldalról meg kell vizsgálni a kiválasztott példát, annak tartalmi és tanulságos oldalát. Ezért arra kell törekednie, hogy részletesen megnézze a példát, rá kell mutatnia annak új oldalaira és az új tevékenységekre, amit maga a háború igazolt.

Végül a háborús példa legyen jellemző az alegységek működésére, hogy ennek alapján általánosítani lehessen, következtetéseket vonhassunk le belőle.

Kell, hogy minden példa elősegítse a magas erkölcsű, minőségi harcos: a hazáját szerető bátor, leleményes és kezdeményező harcos kinevelését.

Hogyan használjuk hát fel célszerűen ezeket a példákat?

Sok oktató csak a sikeres kimenetelű eseményeket választja példának és arra törekszik, hogy bemutassa: hogyan kell működni. Ugy gondoljuk, ez nem helyes: ha csak a sikeres működéseket mutatjuk be, akkor nem neveljük a hallgatókat arra a képességre, hogy bírálóan kielemezzék a harcitevékenységeket.

A mondottak alapján most megnézzük a háborús példák felhasználásának elveit a különböző oktatási módszereknél: előadásnál, megbeszélésnél, szemináriumoknál, gyakorlati foglalkozásokon, a harcászati gyakorlatok megbeszélésénél stb.

Előadásnál rendszerint azért hozunk fel példákat, hogy a szabályzat valamelyik tételét megerősítsük, igazoljuk. Ezek a példák szervesen összefüggnek az előadásokkal, azoknak elválaszthatatlan részét képezik. Különösen fontos, hogy a felhasznált háborús példák tanító és nevelő oldalai (éppúgy, mint az egész előadás), egymással szorosan összefüggjenek. Eppen az előadás az, amikor a hallgató valamely egység ténykedésének az alapjait ismerkedik meg, tehát minden példának alaposnak, világosnak és részletesnek kell lennie. Magától érthető, hogy a hallgatók sokkal jobban sajátítják el az előadás anyagát akkor, ha a példában leírt cselekmény pontosan visszatükröződik előttük ábrázolásban. Nem szabad azonban az előadást túlszűfölni példákkal; mert az eredmény nem a példák mennyiségétől, hanem minőségüktől függ. A tapasztalat azt mutatja, hogy egy 2 órás

előadásban legfeljebb 2—3 példát célszerű említeni és ezek végén rövid következtetést csinálni.

Néha, az előadáshoz való felkészüléskor felvetődhet a kérdés: mi fontosabb — illusztrálni-e a szabályzat bizonyos tételeit háborús példákkal, vagy pedig megvizsgálni a példát és a szabályzat tételeinek alapján következtetéseket vonni le? Elvileg a kérdés így érinti a foglalkozás levezetésének rendjét: a részletestől (inár mint a példák részleteitől) az általános felé, vagy pedig fordítva, az általánostól a részletes felé?

Mi úgy gondoljuk, hogy az előkészítő tanfolyamok hallgatói számára célszerűbb megerősíteni a szabályzat egy-egy tételét példákkal. Miért? Azért, mert ezek a hallgatók a példák előadásakor nem értik meg egyszerre, hogy mi ebben a helyes, és mi nem. A haladó tanfolyamok hallgatói számára célszerűbb kezdeni a háborús példákkal.

A megbeszélés — nagyon célszerű módszer a hallgatók nevelésére és oktatására. A katonai iskolákon minden lehetőség meg van adva arra, hogy ezt a módszert alkalmazzuk, mert tetszés szerinti időben le lehet vezetni és könnyű azokat megszervezni.

Bemutatunk egy példát, hogyan szervezett meg és vezetett le egy előadó egy ilyen megbeszélést a hallgatókkal.

Egyik harcászati előadó — Andrejanov — a „Lövészraj támadásban” c. tárgykör oktatása előtt a hallgatókkal már foglalkozott ilyen témával. Az egyik hallgató — Korenyev őrmester — résztvett harcselekményekben is. Most azt a feladatot kapta, hogy beszéljen harctéri tapasztalatairól. Korenyev őrmester előadójával együtt jól felkészült a foglalkozásra. Ehhez előre elkészítettek egy vázlatot a saját csapat, ellenség, tereptárgyak, tűzfészek, a raj támadási irányának megjelölésével.

A megbeszélést a következőképpen folytatták le: kezdetben az előadó magyarázott a támadó harc jellegéről, a gyalogság mozgásáról a roham alatt. Ezek után Korenyev őrmester megerősítette az előadó magyarázatait azzal, hogy ismertette rajának működését a háborúban.

A megbeszélés a hallgatók élénk érdeklődését keltette fel. Az előadónak és Korenyev őrmesternek feltettek sok kérdést. A hallgatók véleménye szerint a foglalkozás sok újat és hasznosat adott számukra.

Szeminárium. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a szeminárium az oktatásnak az a módja, amelynek segítségével nem csak azt érjük el, hogy a hallgatók egységesen és helyesen sajátítják el az elméleti kérdéseket, hanem egyúttal a tudást is ellenőrizzük. A szemináriumon az előadó megköveteli, hogy a hallgatók, amikor a szabályzat valamelyik tételét magyarázzák, ehhez merítsenek tényleges anyagot a Nagy Honvédő Háború tapasztalataiból. Ekkor az előadó ki tudja értékelni a hallgatók által választott háborús példát is.

Gyakorlati foglalkozások. Amikor a hallgatók a gyakorlati foglalkozásokhoz készülnek fel, be kell tartatni a következő sorrendet:

- a szabályzat bizonyos tételeit tanulmányozni, illetve átismételni,
- megismerkedni néhány olyan háborús példával, amelyek a gyakorlati foglalkozás kérdéseivel függenek össze,
- a feladat kérdéseinek átdolgozása (a helyzet tanulmányozása és tisztázása, helyzetmegítélés, elhatározás kidolgozása stb.).

Azonban az előadónak nem szabad megengednie, hogy a hallgatók sablonnak tekintsék a háborús példákat. Az előadó feladata az, hogy kinevelje a hallgatókban a kezdeményezést, hogy a hallgatók alaposan tanulmányozzák azt, amit a tapasztalat nyújt és az elmélet megerősít.

Hogy hogyan kell párosítani a szabályzat tanulmányozását és a háborús példák alkalmazását a gyakorlati foglalkozásokon, azt a következő példa mutatja meg:

A „Lövészszakasz működése betonerődöt rohamozó rohamcsoporthoz kötelekében” c. tárgykör oktatása előtt sok hallgató előtt nem volt világos a rohamcsoporthoz működésének jellegzetessége.

Az előadó számolt ezzel. Amikor a feladatot megadta az önálló foglalkozásokra, felhívta a hallgatók figyelmét egy folyóiratban megjelent „Lövész szakasz működése, mint rohamcsoporthoz” c. tárgykorrel foglalkozó cikkekre és elrendelte annak alapos áttanulmányozását. A szabályzat erre vonatkozó pontjainak áttanulmányozása után a hallgatók részletesen megvizsgálták az illető példát is. A hallgatóknak nyújtott konzultáció pedig véglegesen tisztázta a még nem világos kérdéseket.

Befejezésül még meg kell mondani, hogy a hallgatóknak a foglalkozáshoz való felkészülésénél az előadó feladata volt az is, hogy segítsen az irodalom helyes megválasztásában, tegye érdeklődővé a hallgatókat az anyag iránt és a helyes útra terelje őket.

Gyakorlati foglalkozásokat akkor szervezünk, ha harctevékenység jellege a dinamikában tükröződik vissza. Az oktatásoknál szerzett tapasztalatok arról tanuszkodnak, hogy a módszertani kidolgozás összeállításánál célszerű csak olyan példákat venni, amelyek tanulságosak. Persze, ez nem jelenti, hogy azokat mechanikusan rá kell ültetni minden olyan terepre, ahol a foglalkozás lefolyik. Az előadónak természetesen jogában áll helyesbítéseket eszközölni az illető példán az oktatási kérdések és oktatási cél érdekében. Némely esetben pedig célszerű több példát venni, amelyek aztán megfelelnek egy-egy oktatási kérdésnek.

A megbeszélésnél — a harcászati foglalkozás után, amelyet a csoportos foglalkozás, vagy harcgyakorlat keretében vezetünk le — elősegíti azt, hogy bizonyos következtetéseket vonjunk le a háborús tapasztalatokból a hallgatók számára. A háborús példa ismertetésekor az előadó eleven fonalként köti össze a foglalkozást a háborús valósággal és kiváltja a hallgatókból az érdeklődést a Szovjet Hadsereg tapasztalatainak tanulmányozása iránt. A háborús példák kiértékelése — az a tény, hogy a felhasznált példák hasonló lefolyásúak az éppen most lefolytatott gyakorlattal — nagyban elősegítik, hogy bővüljön a hallgatók látóköre harcászati téren. A kiértékelésen: az előadó szembeállítja, összehasonlítja a hallgatók és a harcosok ténykedéseit, rámutat arra, hogy minék köszönheti az illető egység a sikeres működést, rámutat a hibákra, stb.

A kiértékelésen fel kell fedni a harcvezetés azon fogásait és módjait, amelyek leghatásosabbak és legalkalmasabbak arra, hogy minél szélesebben elmélyítsék a tanulást. Különös gondja legyen az előadónak a már frontot járt hallgatókra. Az olyan megbeszélésnek van nagy tanító jelentősége, amelyik építő; kell, hogy az előadó tudjon meghatározott irányt szabni a gyakorlati kiértékelésének.

Néhány szót még a háborús tapasztalatok gyűjteményéről. Sok katonai iskolában 1942-ben kezdték ezeket összeállítani. Ezek alapját a háború résztvevőinek feljegyzései adják. Néhány ilyen gyűjteményt kiadott a katonai tanintézetek parancsnoksága. Ez természetesen felemelte azok minőségét. Senki sem vitathatja, hogy egy ilyen gyűjtemény jelentős segítség úgy az előadó, mint hallgató számára.

A katonai iskolákon az ilyen gyűjtemények most már elengedhetetlenek, de egyes csapatoknál, sajnos, még nem; pedig ezek ott is ugyanilyen nélkülözhetetlenek.

Lehetséges-e most létrehozni egy ilyen gyűjteményt? Feltétlenül lehetséges. A háborús példák egy részét kivehetjük újságokból, folyóiratokból és egyéb forrásokból, a többi részét pedig a háborúban résztvett tisztek és tisztesek feljegyzései képezik. Minden csapatnak meg van a maga története, melyekben le vannak írva a harcosok haláltmegvető hőstettei és cselekedetei. A csapat történetéből vett anyagok a gyűjtemény számára egyidejűleg népszerűsítik is az illető csapatot és az ilyen gyűjtemények nagy segítséget nyújtanak úgy a tisztek, mint tiszt-helyettesek és honvédek számára a foglalkozáshoz való felkészüléskor.